

Stočari na kršu u neizvjesnosti zbog novog ZPP-a, umanjenje potpora ugasit će PG-ove

Apsurdno je da su svi pašnjaci u Hrvatskoj u jednoj kategoriji, odnosno izjednačeni su oni kontinentalni koji imaju višestruke košnje s onima na kršu, kaže vlasnik velike farme buša Bariša Dejanović.

Foto: Marinko Petković

1 31

2.322 334 1

OPG Dejanović započeo je s uzgojem goveda prije 16 godina, a danas u općini Udbina u Lici imaju **460 grla**, što znači da imaju jedno od najvećih stada autohtone buše koje mirno pase na 900 metara nadmorske visine jugozapadne Plješevice, gdje je i velika farma i šest stalno zaposlenih.

Međutim, novi petogodišnji period plaćanja u poljoprivredi koji nagodinu stupa na snagu izaziva neizvjesnost jer se više ne može dugoročno planirati poslovanje.

"Buša je spašena od izumiranja jer sada imamo 4.044 valjano uzgojena grla te ukupno oko 6.000 u uzgoju ove zaštićene **izvorne pasmine** u Hrvatskoj. No, neće biti dobro ako se nagodinu uzme najviše onima na kršu koji sam po sebi daje manje prinosa", kaže nam **Bariša Dejanović** dok nas vodi u veliku šetnju po krškim pašnjacima, koji se nalaze u mjestu Visuć, a protežu se od 800 do 1.300 metara nadmorske visine.

Za dva i pol sata obišli smo samo tri manja, bliža farmi, od ukupno njih šest, sedam, jer se neki pašnjaci nalaze, kao i goveda, na dalekim horizontima u pola Plješevice, što je daleko u planini koja dijeli Hrvatsku od BiH.

Vode na farmi nemaju, a struju su dobili prošle godine

Prema njegovim riječima, radi se o pašnjacima s jako otežanim uvjetima gospodarenja. Primjerice, košnja trave. Liku je ove godine pogodila velika suša pa se na takvim livadama može dobiti u najboljem slučaju jedna košnja, a nema govora o dvije ili više njih. "Dakle, od ukupne površine koju obrađujemo mogu reći da je otprilike **pola funkcionalno zbog koeficijenta isplativosti**", ističe naš domaćin, koji nas je dočekao kod Udbine, jer do farme vodi još nekoliko kilometara puta koji je dijelom i makadam.

Na OPG-u uzgaja autohtone buše

Inače, Bariša se ne voli žaliti na teške uvjete života, iako na planinskoj farmi i dalje nema vode pa moraju na dnevnoj bazi iz dva izvora u koncesiji osigurati 15.000 litara vode, a struju su dobili tek prošle godine. Svakoj kravi na farmi zna ime i to nam je i demonstrirao, iako svake godine ima 150 novih grla. Goveda mu prilaze s pašnjaka, a tajna je, kaže, u poznatom, ali i blagom glasu.

Zabrinjava ga ono što im je prema planu za novo razdoblje plaćanja u poljoprivredi predstavljeno na konzultacijama u Ministarstvu poljoprivrede, jer predviđa se iznos od 750 kn po ha za **krške pašnjake**, ali se ne uzima u obzir koeficijent zbog kojeg mogu računati na duplo manji iznos. Zbog prinosa koji su četverostruko manji nego na nekim drugim područjima na kraju, navodi, dolazimo do iznosa od oko 94 kn po ha.

Umanjenje iznosa planira se samo za veće uzgajivače koji su ionako nositelji proizvodnje. On ističe da je to veliki problem za krški prostor jer može dovesti do gašenja OPG-ova i daljnjeg raseljavanja stanovništva u ionako slabo naseljenom području.

“ **Strateški plan ZPP-a težak je 3,8 milijardi eura, tko može računati na više iznose potpora?** ”

Podsjetimo, Ministarstvo kaže da se proizvođačima na gorsko planinskim područjima i područjima krša, a u odnosu na prvi Nacrt SP ZPP-a, degresivnost (umanjenje potpora sukladno povećanju površine) neće primjenjivati na prvih 50 ha.

Nove eko sheme - svi pašnjaci u jednoj kategoriji?

Najava smanjenja potpora za područja s prirodnim ograničenjima od 2023. godine izazvala je nezadovoljstvo tamošnjih velikih stočara. Naime, po novome uvodi se postotno smanjenje ovisno o veličini poljoprivrednog zemljišta koje jedno gospodarstvo obrađuje.

Dejanović kaže da **nisu bili ni pozvani** kao Udruga uzgajivača buše na nedavni sastanak u Ministarstvo poljoprivrede, već su za njega doznali od drugih poljoprivrednika. " *Tamo smo stavljeni pred svršen čin, iako je prijedlog stručnjaka bio drugačiji od onoga što nam je na kraju predstavljeno*", napominje.

Braća Dejanović, Bariša i Blaž bave se uzgojem goveda 16 godina

To je, dodaje, bila poruka da se u novim **eko shemama**, koje zamjenjuju postojeća plaćanja, ne trebaju više baviti poljoprivredom u onom opsegu koliko su radili do sada. "Što je cilj, povećanje proizvodnje ili ne!?", pita. On drži da je apsurd da su u eko shemama svi pašnjaci u Hrvatskoj u jednoj kategoriji, odnosno izjednačeni su oni kontinentalni, koji imaju višestruke prinose s onima na kršu, iako je vegetacija na njima kraća dva mjeseca godišnje u odnosu na ovu u ravničarskom dijelu zemlje.

I biljke su zaštićenije od ljudi

Uz to, drži da je kod očuvanja travnjaka velike prirodne vrijednosti (TVPV) problem to što je **ispaša zabranjena** od 1. lipnja do 1. listopada pa je pitanje od čega će im blago živjeti odnosno koji je smisao takve eko sheme, poljoprivreda ili nešto drugo?

Osim toga, prema novom ustroju, zbog TVPV-a ruralni se prostor, kaže, prepušta Ministarstvu zaštite okoliša, jer su kod nas ne samo medvjedi i vukovi, već sada i biljke, zaštićenije od ljudi.

Bariša se zalaže za **okrupnjivanje posjeda** i povezivanje proizvođača i tako lakšu proizvodnju hrane jer je ona u ovoj krizi postala važno strateško pitanje, a mogu i lakše naći put do tržišta. Čuli smo da je sreća u ovoj nesreći da je općina Udbina 90 posto svoga zemljišta stavila u funkciju poljoprivredne proizvodnje što može biti primjer drugima.

Buše najbolje prirodne kosilice

Smatra da treba voditi računa da se ne gomilaju pusti hektari na krškim pašnjacima bez odgovarajuće proizvodnje i primjerenih pasmina.

Na njegovom gospodarstvu vidjeli smo jako puno poljoprivredne mehanizacije, ali nema velikih i skupih terenaca. Naime, Bariša vozi dostavno vozilo, a živi s obitelji u stanu u Gospiću. Čuli smo da su na dvije mjere prošli i na EU fondovima, a na dvije nisu.

Na farmi je i **meteorološka postaja** čije podatke svakodnevno koriste za bolju organizaciju posla, a vidjeli smo i kangale koji uspješno čuvaju stado od vukova i čagljeva. Uz to, telad je na pašnjacima, a tijekom noći je u torovima zaštićena željeznom ogradom. Drveni dio u velikoj štali bio je na udaru bika Šime, koji će, kažu, zbog svoje "teške naravi", uskoro završiti na ekonomskom izlučenju. U ovom dijelu prekrasne prirode, ali i pomalo divlje Like ima se što vidjeti i doživjeti pa bi se mogla uvrstiti i turistička ponuda.

Ispaša je zabranjena od 1. lipnja do 1. listopada pa je pitanje od čega će blago živjeti

"Istina je i to da je sada stanje u poljoprivredi bolje nego što je bilo prije pa vjerujem da će i naredno razdoblje donijeti daljnji napredak u poljoprivredi", zaključuje optimistično Bariša Dejanović naglašavajući da kod njih nema požara, jer su buše najbolje prirodne kosilice.

"Samo ona može počistiti oskudan krški pašnjak kako treba", ističe.

*Tekst je financiran sredstvima Agencije za elektroničke medije u okviru javnog natječaja za poticanje kvalitetnog novinarstva